

COSTUL VIEȚII ÎN RURAL

ADINA MIHĂILESCU

*P*entru a măsura costul vieții în mediul rural vom porni de la veniturile realizate de diverse tipuri de consumatori: indivizi, familii, gospodării în raport cu consumul. Acest raport ne oferă o imagine reală a puterii de cumpărare a bunurilor și serviciilor de pe piață. În Institutul de Cercetare a Calității Vieții (ICCV) se folosește metoda normativă ca metodă de măsurare a fenomenul sărăciei și amploarea acestuia, care pornește de la consumul populației. Metoda normativă stabilește cuantumul ce nu depinde de nivelurile de consum înregistrate la un moment dat, ci se bazează pe norme apreciate în studii de specialitate privind dezvoltarea și manifestarea individului în viața de zi cu zi, în spațiul familial sau în afara acestuia. Se calculează două minimuri: cel decent și cel de subzistență. Deosebirile dintre minimul decent și cel de subzistență derivă din faptul că la determinarea pragului de subzistență au fost eliminate o serie de cheltuieli în afara cărora este aproape de neconceput o viață civilizată în etapa actuală de dezvoltare (cheltuielile pentru servicii culturale, poștă și telecomunicații etc.). Schimbările în consum au fost urmărite pe diferite tipuri de familii din rural, iar în ceea ce privește evaluarea cheltuielilor pe fiecare membru din gospodărie s-au utilizat scalele de echivalență.

Cuvinte-cheie: venituri, coșul de consum, minimul de trai decent și minimul de subzistență.

INTRODUCERE

Cu toții suntem legați de satele și comunele noastre, într-un fel sau altul, indiferent dacă facem parte din rândul persoanelor care trăiesc acolo sau doar avem rude sau cunoștințe în acest mediu. Deosebirea dintre orașe și sate a fost întotdeauna uimitor de mare în ce privește evoluția economică și socială, această situație accentuându-se în ultimii douăzeci de ani. Putem distinge două tipuri de comunități umane, care se conturează: tipul rural și tipul urban. La origine, tipul rural ne apare ca părintele celui urban; dar acesta din urmă, odată consolidat, ia un avânt atât de mare încât ajunge uneori de nerecunoscut, în comparație cu cel care i-a dat naștere. Privit în cadrul social specific lui e lesne de înțeles de ce tipul rural a avut perspective foarte limitate, cum comunitatea este restrânsă și mai puțin exigentă. Aici, dezvoltarea economică se ridică cel mult la nivel de atelier modest. Comunitatea din urban

Adresa de contact a autorului: Adina Mihăilescu, Institutul de Cercetare a Calității Vieții al Academiei Române, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sector 5, 050711, București, România, e-mail: adina.mihailescu@yahoo.com.

cultivă relații întinse, prin dezvoltarea de asociații tehnice de proporții adesea impresionante, cum sunt marile ateliere cu personal numeros.

Cercetările care s-au efectuat în ultimii ani propun următoarea listă de activități economice, care ar putea avea succes în mediul rural românesc: agricultura (ferme comerciale competitive), silvicultura, procesarea alimentelor, industria prelucrătoare (textilă, îmbrăcăminte, încălțăminte și prelucrarea lemnului), agroturismul, meșteșugurile tradiționale. Sectorul serviciilor este văzut de mai mulți autori ca sectorul în care pot fi create noi locuri de muncă în mediul rural. Activitățile cel mai frecvent amintite fiind: serviciile către populație (coafură, frizerie, croitorie, reparații pantofi etc.); turismul și agroturismul; restaurantele care oferă mâncare tradițională specifică zonei; serviciile financiar-bancare; serviciile de contabilitate; comerțul cu amănuntul. Dezvoltarea serviciilor rurale este, pe de o parte, o sarcină importantă pentru a asigura bunăstarea populației rurale, iar pe de o altă parte, o oportunitate în crearea de locuri de muncă în rural. Cea mai importantă condiție pentru dezvoltarea serviciilor este ca veniturile populației ce locuiește în mediul rural să crească (astfel va crește și cererea pentru servicii), iar mobilitatea tinerilor, care părăsesc satul în căutarea unui loc de muncă la oraș, să se oprească.

Absorbția fondurilor UE este văzută ca o oportunitate pentru dezvoltarea agriculturii și a ruralului românesc prin creșterea producției, veniturilor și gradului de ocupare a forței de muncă. Condiția de a obține aceste fonduri și a valorifica capitalul uman și a crea cunoștințe și abilități capitalului uman din rural este de a promova valori europene comune: munca, educația, bunăstarea, coeziunea socială etc. Acest obiectiv relevă un echilibru adecvat între politicile de dezvoltare ale UE și prioritățile de dezvoltare ale grupului-țintă preconizat, dezvoltarea capitalului uman, prin corelarea educației și învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii și asigurarea de oportunități sporite. Toate aceste obiective sunt subscrise ideii de muncă decentă, cu satisfacerea de condiții de viață decente, împreună cu respectarea următoarelor principii: egalitate de șanse și nediscriminare; dezvoltare durabilă; îmbătrânire activă; o viață decentă este dreptul fiecărui cetățean al unei țări, dar și angajat pe piața muncii naționale sau internaționale.

Formarea veniturilor gospodăriilor din rural este caracterizată prin contribuția relativ scăzută a salariilor, care asigură doar jumătate din totalul veniturilor, precum și prin contribuția scăzută a veniturilor bănești din agricultură, în condițiile în care agricultorii reprezintă un sfert din populația ocupată. Veniturile gospodăriilor sunt extrem de sensibile la evoluțiile nefavorabile din economie, precum și la disfuncționalitățile pieței naționale și mondiale. Decalajul dintre veniturile românilor și cele ale altor europeni este determinat de diferențele privind nivelul și structura ocupării, de diferențele privind productivitatea muncii, dar și de politicile salariale.

Nivelul preponderent scăzut al veniturilor populației nu a permis realizarea unor economii în anii de creștere economică dinainte de criză, ceea ce a determinat degradarea accentuată a condițiilor de viață pe timpul crizei – degradare cu mult sub pragul consumului minim decent, aferent tuturor categoriilor de gospodării. Trebuințele umane pot fi determinate, în mod obiectiv, prin metode științifice. Aprecierile personale ale consumatorilor pun în lumină dimensiunile subiective ale

actului de consum, care sunt la fel de importante ca și cele obiective, deoarece sunt determinante în practicile de consum și ca urmare, creează o imagine mai realistă, complementară metodelor obiective, asupra percepției sociale a fenomenului sărăciei.

Metodele de calcul al minimumului de trai (pragul de sărăcie) pot fi diferite, acestea constituind subiectul unei bogate literaturi științifice. Unele dintre acestea sunt mai larg apreciate și utilizate, altele sunt frecvent criticate. Cele din prima categorie aduc o valoroasă contribuție științifică la cunoașterea trebuințelor umane și a situațiilor limită cu care se confruntă omul în diversele împrejurări ale vieții sale.

COȘUL DE CONSUM – INSTRUMENT DE MĂSURAREA A SĂRĂCIEI POPULAȚIEI DIN MEDIUL RURAL ȘI DE EVALUARE A POLITICILOR SOCIALE

Indicatorii cel mai frecvent utilizați în descrierea amplitudinii și intensității sărăciei, pornesc de la veniturile realizate de diverse tipuri de consumatori: indivizi, familii, gospodării (în raport cu consumul), reflectând puterea reală de cumpărare a bunurilor și serviciilor de pe piață cu aceste venituri. Ca răspuns la această metodă, în Institutul de Cercetare a Calității Vieții (ICCV) se folosește metoda normativă, care pornește de la consumul populației pentru a determina fenomenul sărăciei și amploarea acestuia.

Metoda normativă – metodă de calcul în ICCV

Metoda normativă a fost folosită de diferite colective de cercetare coordonate de dr. Cătălin Zamfir (1995) și de dr. Gheorghe Barbu (1992), până în anul 2000; din anii 2001 și 2005 am preluat această metodă continuând demersul de calcul al minimumurilor de trai prin aceeași metodă.

Metoda normativă folosită în anii 2001 și 2005¹ este cea care stabilește cantumuri ce nu depind de nivelurile de consum înregistrate la un moment dat, ci se bazează pe norme apreciate în studii de specialitate privind dezvoltarea și manifestarea individului în viața de zi cu zi, în spațiul familial sau în afara acestuia.

Deosebiriile dintre **minimumul decent** și cel de **subzistență** derivă din faptul că la determinarea pragului de subzistență au fost eliminate o serie de cheltuieli în afara cărora este aproape de neconceput o viață civilizată în etapa actuală de dezvoltare (cheltuielile pentru servicii culturale, poștă și telecomunicații etc.).

Întrucât, în ultimii cinci ani, în consumul populației României s-au produs modificări în obișnuințele de cumpărare de pe piața bunurilor alimentare și nealimentare, ca și a serviciilor, am încercat să ținem cont de aceste tendințe prin reactualizarea periodică a calculelor efectuate în determinarea minimumului de trai decent și a minimumului de subzistență în consumul populației din mediul rural. Schimbările în consum au fost urmărite pe diferite tipuri de familii din rural, iar în

¹ Raportul de cercetare: „Politici sociale și economice cu impact asupra consumului populației”, coordonator: dr. Mariana Stanciu, capitolul „Conceptul minim de trai în zilele noastre” – Fundamentarea bazelor teoretice ale conceptului de minim de trai în condițiile dezvoltării actuale a țării noastre, în vederea utilizării acestuia la proiectarea politicilor economice și sociale și accesul populației din țara noastră la bunurile și serviciile esențiale, 2005.

cea ce privește evaluarea cheltuielilor pe fiecare membru din gospodărie s-au utilizat scalele de echivalență, pe care le prezentăm în cele ce urmează (valorile minimurilor de trai decent și de subsistență din rural sunt prezentate în Anexă).

Tipuri de familii în mediul rural:

1. familia de doi agricultori, activi, cu doi copii în întreținere;
2. familia de doi vârstnici, persoane inactive, foști agricultori, lucrători pe cont propriu ai pământului sau foști salariați în structurile de stat.

Aceste opțiuni reprezintă categoriile de familii cele mai frecvente din țara noastră.

Scale de echivalență:

Consumul și *patternurile* de consum diferă, de la o familie la alta sau de la o perioadă la alta, într-un anumit context economico-social și cultural. Pentru a surprinde aceste diferențe am folosit consumul pe adult echivalent. Quantumurile de consum pornesc de la necesitățile adultului activ, care capătă valoarea 1; 0,9 – reprezintă valoarea cheltuielilor pentru al doilea adult din gospodărie, respectiv soția capului de gospodărie; 0,7 – cheltuielile pentru primul copil și 0,5 – cheltuielile pentru cel de-al doilea copil al familiei. Familia standard (doi adulți + doi copii) are un total de: $1 + 0,9 + 0,7 + 0,5 = 3,1$.

La familia de pensionari se acordă 1 capului de gospodărie și 0,9 soției acestuia. Familia de pensionari are un total de: $1 + 0,9 = 1,9$ (în cazul familiei de pensionari s-a apreciat consumul primului pensionar, bărbat, cap de gospodărie 0,8 din consumul adultului, bărbat, activ, iar pentru a doua persoană vârstnică, pensionară, femeie s-a luat în calcul 0,9 din consumul adultului bărbat, vârstnic, cap de gospodărie).

Criterii de selectare a produselor și serviciilor:

a) Din punct de vedere al alimentelor selectate s-a avut în vedere un preț minim, dar și o anumită calitate a produselor, ținând seamă de firmele producătoare cu tradiție în fabricarea produselor din carne sau a derivatelor din lapte. Criteriul calitativ s-a avut în vedere și mai departe la produsele din îmbrăcăminte-încălțăminte și alte articole ce țin de locuință.

b) Durata de utilizare a articolelor de îmbrăcăminte: palton, pardesiu, geacă, sacou etc. a fost redusă la jumătate din intervalul prevăzut inițial atât la bărbat, cât și la femeie, (respectiv de la 10 la 5 ani, iar la copii, aceleași articole au ca durată de utilizare 2 ani, de la 5 ani, câți au fost prevăzuți în calculele anterioare anului 2000).

c) În ceea ce privește detergenții, înălbitorii etc. folosiți pentru curățarea rufelor au fost înlocuiți de detergenții actuali care au în compoziție toate aceste substanțe.

d) La produsele electrice și electrocasnice, gen radio și fier de călcat, televizor, nu a mai fost nevoie să se calculeze consumul la 1/3 din consumul mare energetic, deoarece noile produse electrice și electrocasnice cu consum A și A+ sunt concepute pentru a folosi minimum de energie sau apă, cu aceleași rezultate în privința calității serviciului.

e) În anul 2005, extinderea rețelilor de telecomunicații a făcut posibilă introducerea în calculul cheltuielilor lunare cu întreținerea locuinței (întreținere, lumină, telefon aplicate la tariful social minim) a plății pachetului de bază la televiziunea prin cablu, rețele care deja au acoperire în orașele mari și mici ale țării și care au luat amploare și în zonele rurale.

f) De asemenea, la evaluarea coșului din luna mai 2005 a mai fost luat în calcul un fond de siguranță și economii de 10% din venitul familiei, pentru situații neprevăzute (boală, deces sau alte evenimente și cheltuieli).

În cele ce urmează vom detalia metodologia de calcul pentru mediul rural, pe tipurile de familii menționate anterior și pe capitole de cheltuieli.

Necesarul caloric

Normele de consum stabilite de specialiștii nutriționiști de la Institutul de Igienă și Sănătate Publică din București, pentru o persoană adultă și activă profesional, care lucrează în condiții medii de efort fizic și intelectual, se încadrează între **2 700 și 3 200** de calorii pe zi. Din aceste considerente, am optat pentru un consum alimentar **minim de 2 700 calorii pe zi**, acesta reprezentând minimul, în prezent.

Necesarul minim

– **Produse alimentare:** carne și derivate din carne; lapte și derivate din lapte; grăsimi; legume; fructe; zahăr și dulciuri; cafea.

– **Autoconsumul** include: lactate; carne de porc, vită și pui; untura și ouă – ce provin de la animalele și păsările crescute în propriile gospodării; legume obținute pe parcursul întregului an de respectivele familii țărănești.

– **Produse nealimentare:** îmbrăcăminte, încălțăminte; articole de uz gospodăresc; rechizite școlare și alte articole de papetărie; medicamente.

– **Servicii:** transport; servicii culturale, igiena personală, serviciile de reparare și întreținere.

– **Fond de siguranță și economie.**

Importanța pragului sărăciei vine din orientarea acestuia, la un moment dat, în raport cu bunurile și serviciile de pe piață și cu schimbările survenite la prețurile acestor bunuri, ca și în determinarea quantumului venitului minim garantat pentru cei nevoiași, a indemnizației minime de șomaj în cazul disponibilizării persoanelor active pe o perioadă de circa nouă luni și continuarea cu alocația de sprijin încă șase luni, a salariului minim pe economie.

EVOLUȚIA VENITURILOR ÎN RAPORT CU MINIMUL DE TRAI DECENT ȘI MINIMUL DE SUBZISTENȚĂ, ÎN MEDIUL RURAL

Politicile sociale orientate spre grupurile de populație vulnerabilă aflate în risc de cădere în sărăcie, sau chiar în sărăcie reală au devenit puțin sesizabile, în ultimii ani. Distribuția și redistribuirea unor fonduri insuficiente către categoriile sociale dezavantajate, aflate într-un proces de extindere îngrijorătoare, nu pot să ofere decât soluții temporare, nu să schimbe situația în sens pozitiv.

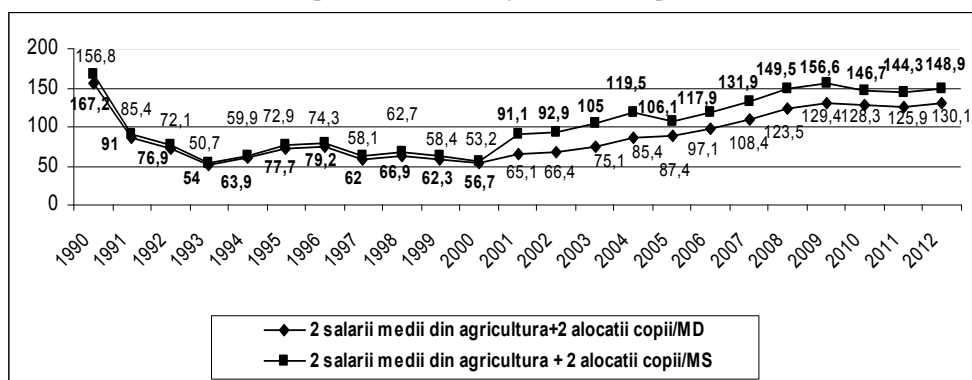
Din studiile efectuate în Institutul de Cercetare a Calității Vieții asupra condițiilor de viață în mediul rural din România, poziția cea mai delicată o dețin familiile care au copii în întreținere și mai ales cele cu mai mult de doi copii și familiile monoparentale cu doi copii, cu atât mai mult cele cu și mai mulți copii. Situația acestor familii o prezentăm în cele ce urmează.

Familia de doi adulți salariați cu doi copii în întreținere, având un venit format din:

• **două salarii medii și alocațiile copiilor** au putut acoperi coșul de produse și servicii necesar minimului decent de trai din mediul rural, pentru patru persoane, doi adulți activi cu doi copii în întreținere, cu puțin mai mult peste jumătate (cu 67% mai mult) la începutul perioadei de analiză 1990–2012, după care puterea de cumpărare a acestui venit începe să scadă treptat, până la circa jumătate din cele necesare tipului de familie aflat în discuție, în anii 1993, 1997 și 2000; după care acest venit începe să crească ca putere reală de cumpărare până în anul 2008, el menținându-se relativ constant până la sfârșit, în 2012, la valoarea de 120–130% (vezi graficele de mai jos).

Grafic 1

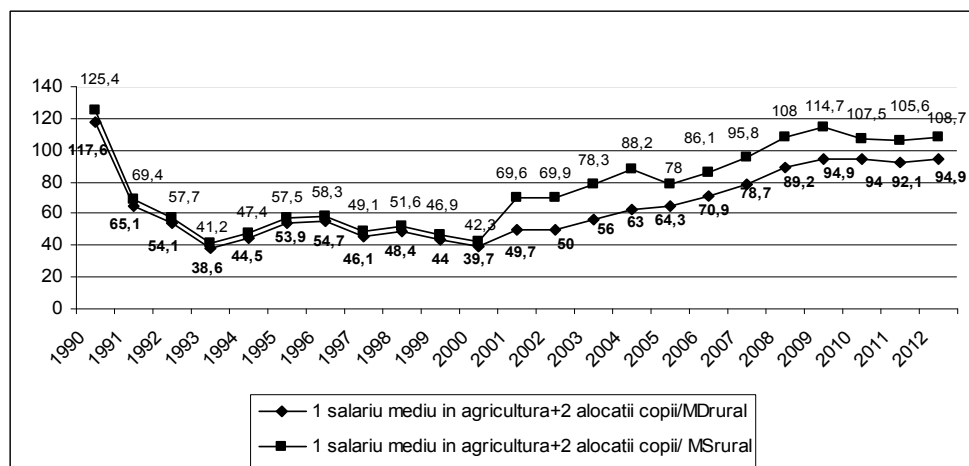
Dinamica raportului dintre două salarii din agricultură și două alocații de copii și minimul decent de trai, respectiv de subzistență, în rural, în perioada 1990–2012

Legendă: MD – minimul decent de trai, MS – minimul de subzistență.

Grafic 2

Dinamica raportului dintre un salariu din agricultură și două alocații de copii și minimul decent de trai, respectiv minimul de subzistență, în rural, în perioada 1990–2012

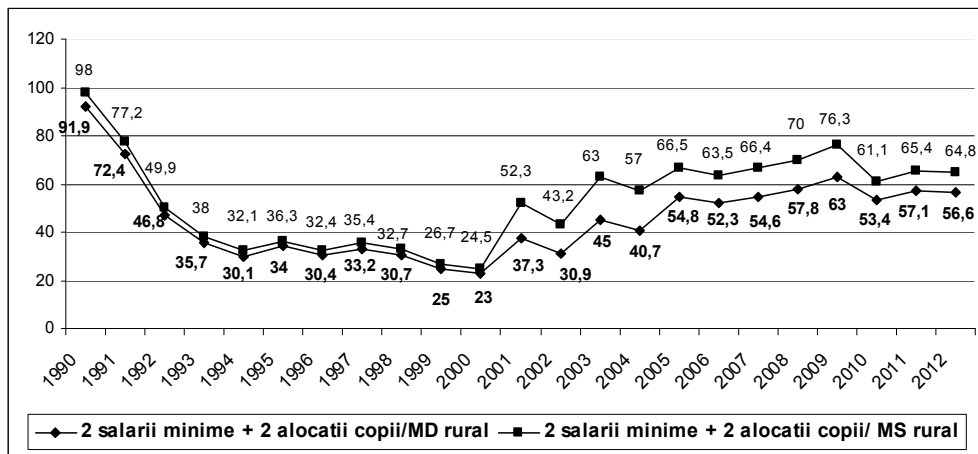

Legendă: MD – minimul decent de trai, MS – minimul de subzistență.

• de-a lungul perioadei analizate 1990–2012, familiile (doi adulți plus doi copii minori în întreținere) care au beneficiat doar de **un salariu minim și alocațiile copiilor** s-au aflat și se află încă într-o situație economică extrem de grea în anii 1993, 1995, 1997, 2002, la o valoare de un sfert din cele necesare traiului decent, iar punctul cel mai critic este anul 2000, cu doar 15%, din acest minim de trai.

Grafic 3

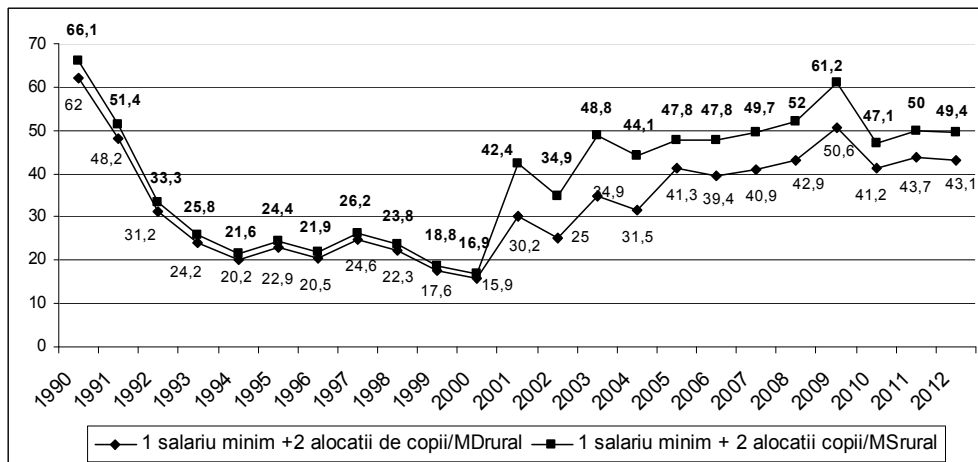
Dinamica raportului dintre două salarii minime din agricultură și două alocații de copii și minimul decent de trai, respectiv minimul de subzistență, în rural, în perioada 1990–2012

Legendă: MD – minimul decent de trai, MS – minimul de subzistență.

Grafic 4

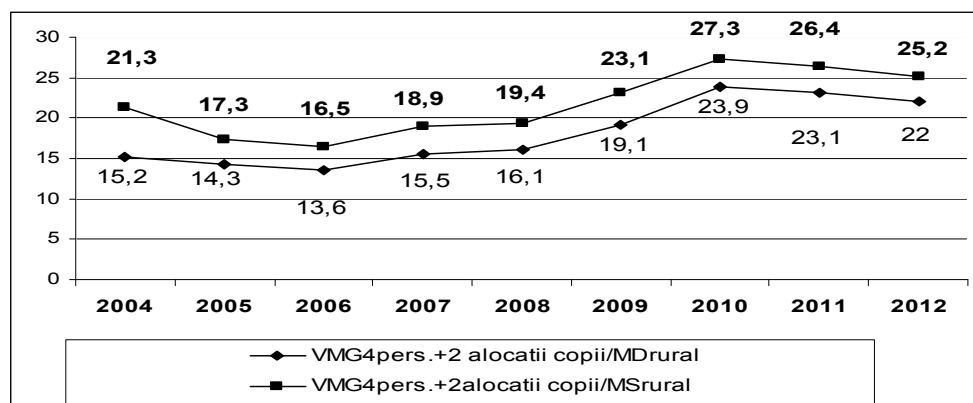
Dinamica raportului dintre un salariu minim din agricultură și două alocații de copii și minimul decent de trai, respectiv minimul de subzistență, în rural, în perioada 1990–2012

Legendă: MD – minimul decent de trai, MS – minimul de subzistență.

Grafic 5

Dinamica raportului dintre venitul minim garantat pentru patru persoane și două alocații de copii raportate și minimul decent de trai, respectiv minimul de subzistență în rural, în perioada 2004–2012

Legendă: VMG – Venitul minim garantat acordat din 2004 după numărul de persoane din gospodărie, MD – minimul decent de trai, MS – minimul de subzistență.

Familia monoparentală de un adult salariat cu doi copii în întreținere:

Având la dispoziție **un salariu mediu și alocația a doi copii** în întreținere, o familie monoparentală putea cumpăra doar jumătate din bunurile și serviciile prevăzute în coșul corespunzător minimului decent de trai, în perioada 1992–2004, iar a celui de subzistență, în anii 1993–2000, atunci când liberalizarea completă a prețurilor și scumpirea utilităților la apă caldă, căldură și energie electrică au determinat ca această familie, să fie în incapacitatea de a-și acoperi bunurile de consum prevăzute la aceste minimuri.

Familia de doi adulți salariați cu trei copii în întreținere:

Cu **două salarii medii și alocația a trei copii** în întreținere, aceste familii au fost în dificultatea de a-și putea cumpăra bunurile și serviciile prevăzute în coșul corespunzător minimului decent de trai începând cu anul 1991 și pe parcursul întregii perioade, până în 2008; minimului de subzistență, fiind acoperit în întregime, începând cu anul 2004.

Familia de doi adulți salariați se descurcau astfel:

- Dacă la începutul intervalului, două salarii minime acopereau în proporție de 133% nevoile minime ale unui trai decent (octombrie 1990), începând cu anul 1993 acestea mai acopereau jumătate din nevoi.

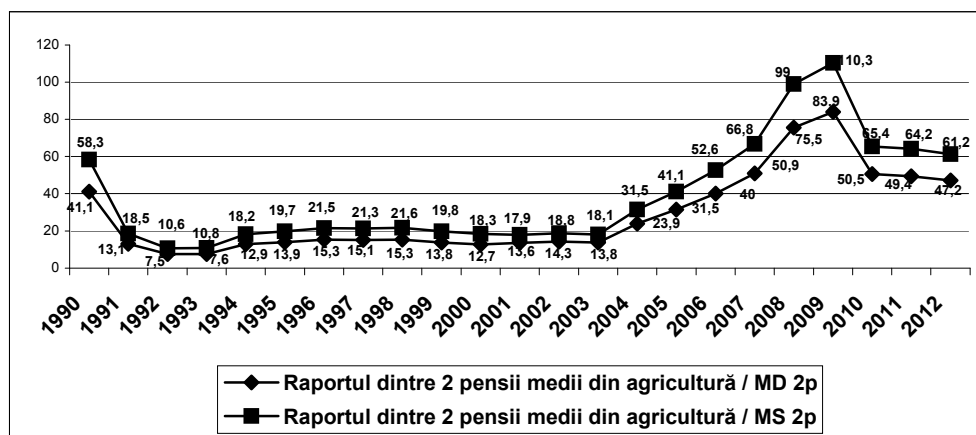
- O familie cu două salarii medii trăia la nivel decent la începutul intervalului – veniturile sale acoperind de două ori nevoile unui minim decent (239%) în octombrie 1990, iar în prezent (2012), ele acoperă de două ori (205%) aceste nevoi ce constituie minimul de decență.

Familia de doi pensionari:

Din studiile Institutului de Cercetare a Calității Vieții din București, rezultă că pensia medie lunară netă din agricultură putea acoperi cu greu trebuințele de consum ale unei familii de pensionari, chiar dacă această familie dispune de două pensii. Puterea de cumpărare a pensiei medii nete, ca și aceea a pensiei pentru limită de vârstă a oscilat în intervalul 1990–2012, abia în ultimii patru, cinci ani ai intervalului reușind să acopere, trebuințele coșului minim de consum al familiei de pensionari, mai exact, anul 2009, după care puterea de cumpărare a început să scadă din nou până în 2012.

Grafic 6

Dinamica raportului dintre două pensii de asigurări sociale de stat, din agricultură și minimul decent de trai, respectiv minimul de subzistență, pentru doi pensionari din rural, în perioada 1990–2012

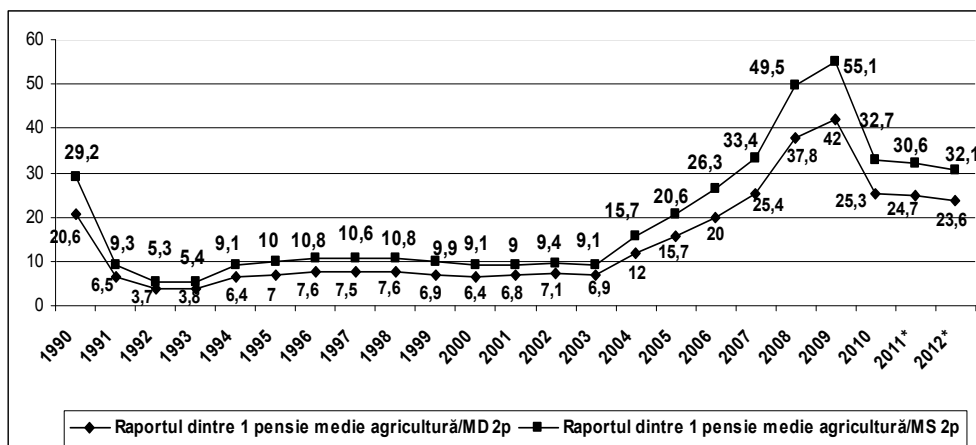
Legendă: MD – minimul decent de trai, MS – minimul de subzistență.

În intervalul 1990–2012, **două pensii medii nete de asigurări sociale de stat din agricultură nu au reușit să acopere trebuințele de consum ale unei familii de pensionari din mediul rural, la nivelul minim decent de trai**, doar în anul 2009, când s-a acordat pensia minimă de 350 de lei și s-a dublat punctul de pensie, putem observa o creștere cu acoperire doar de 84% a minimului decent de trai. În intervalul 1991–2004, cu acest tip de venit, nu s-a reușit **satisfacerea trebuințelor minimului de subzistență** al familiei de doi pensionari, decât în proporție de circa 20%, adică o cincime. Acest minim de subzistență a fost acoperit doar în 2009.

Evident, o pensie medie netă de asigurări sociale de stat, din agricultură nu a putut acoperi trebuințele de consum ale familiei de pensionari nici măcar la nivelul de subzistență, decât în anul 2009 – la un nivel de numai 55% –, după care nivelul de acoperire a trebuințelor de subzistență a scăzut din nou în jurul valorii de 30%. Aceasta este, de fapt, expresia cea mai elocventă a sărăciei cronice, pe termen lung.

Grafic 7

Dinamica raportului dintre o pensie de asigurări sociale de stat din agricultură la minimul decent de trai și minimul de subzistență pentru doi pensionari din rural, în perioada 1990–2012

Legendă: MD – minimul decent de trai, MS – minimul de subzistență.

CONCLUZII

Veniturile agricultorilor români se plasează cam la jumătate din nivelul veniturilor salariaților români, apropiindu-se mult de cele ale șomerilor. Alături de veniturile bănești extrem de mici, de regulă, agricultorii au înregistrat cel mai ridicat consum de produse din producția propriei gospodării. Ponderea contravalorii consumului de produse din gospodăria proprie a fost cuprins între 35% și 40%, în perioada analizată, 1990–2012. După agricultori, cei care au realizat cel mai ridicat consum al unor produse agroalimentare din resursele propriei gospodării au fost pensionarii, urmași de șomeri. Avem de a face cu microstrategii de supraviețuire, oamenii fiind constrânși de împrejurări să practice o agricultură de supraviețuire. Realitatea este că, pe tot parcursul anilor '90, dar și după anul 2000, marea masă a gospodăriilor românești, și cu atât mai mult cele din rural, au realizat un consum centrat pe satisfacerea trebuințelor de bază.

Comparând datele consumului de bunuri și servicii al populației din rural, rezultate din cercetarea *Diagnoza calității vieții*, pentru anii 2006 și 2010, cu valoarea coșului de consum minim decent și a coșului de subzistență, termenii bunăstării populației din rural devin clari. Pentru comparație, sunt prezentate și date ale populației din urban (*Anexă*).

Costul vieții pentru diferite tipuri de gospodării, din mediul rural, cu una sau mai multe persoane în componență a fost cu mult sub ceea ce este în gospodăriile similare ca structură, din mediul urban. Numeroase gospodării din rural dispun de resurse sub nivelul necesar acoperirii trebuințelor consumului minim decent și ale consumului de subzistență, stabilite prin metoda normativă.

Structura coșului de consum corespunzător minimului de trai decent și de subzistență calculat în ICCV, pentru o familie de agricultori cu doi copii în întreținere, și de doi vârstnici, din mediul rural, în luna martie 2010

Specificație	Minim decent de trai		Minim de subzistență	
	Familie de doi agricultori cu doi copii în întreținere	Familie de doi vârstnici	Familie de doi agricultori cu doi copii în întreținere	Familie de doi vârstnici
Total consum alimentar, din care:	% – Valoare în lei			
– alimente cumpărate	276,7	263,0	264,2	323,1
– alimente din autoconsum	477,4	372,8	691,5	338,2
Îmbrăcăminte	111,0	92,6	29,0	57,2
Dotarea locuinței (casă la curte cu 3 camere)	88,4	62,6	29,0	15,7
Transport	48,0	45,6	0	0
Servicii culturale	33,3	15,0	11,1	2,2
Igienă personală	45,0	29,6	13,8	4,4
Servicii de reparare și întreținere	18,7	17,4	5,5	8,4
Cheltuieli cu locuința*	150,0	83,2	113,5	82,0
Cheltuieli pentru medicamente**	20,7	81,9	54,0	67,8
Cheltuieli cu lucrările agricole	173,4	–	170,1	–
Fond de siguranță	145,0	105,3	–	–
Total (inclusiv autoconsum)	1 588 lei	1 169 lei	1 382 lei	899 lei
Costul primului adult activ/pensionar	1 – 512 lei	1 – 615 lei	1 – 446 lei	1 – 473 lei
Costul celui de-al doilea adult activ/pensionar	0,9 -- 461 lei	0,9 -- 554 lei	0,9 -- 401 lei	0,9 -- 426 lei
Costul primului copil	0,7 -- 359 lei		0,7 -- 312 lei	
Costul celui de-al doilea copil	0,5 -- 256 lei		0,5 -- 223 lei	

Minimurile de trai decent și de subzistență au fost calculate prin metoda normativă.

* La capitolul cheltuieli cu locuința au fost incluse și cheltuielile de poștă și telecomunicații, respectiv cheltuieli cu articolele de papetărie.

** La capitolul cheltuieli cu medicamente au fost introduse valorile INS referitoare la cheltuielile medii lunare pe gospodărie pe medicamente de uz uman – Tab. 28/p. 66 *Cheltuieli pentru cumpărarea de mărfuri nealimentare, pe categorii de gospodărie*, în trim. III 2009, *Veniturile și consumul populației*, trim. III 2009, INS, București, 2010.

Structura cheltuielilor totale de consum pentru minimul de trai decent la o familie de doi agricultori cu doi copii în întreținere, din mediul rural, calculat în ICCV, comparativ cu consumul mediu lunar al unei familii de agricultori calculat de INS, în luna martie 2010

Specificație	Minimul decent de trai pentru o familie de doi agricultori cu doi copii în întreținere, calculat după metoda ICCV	Consumul mediu lunar al unei familii de agricultori, după metoda INS
Total consum alimentar, din care:	% – valoarea în lei	
– alimente cumpărate	17,4–276,7	17,2–171,0
– alimente din autoconsum	30,1–477,4	48,6–483,3
Îmbrăcăminte/incălțăminte	7,0–111,0	5,1–50,7
Dotarea locuinței (casă la curte cu 3 camere)	5,6–88,4	3,4–33,8
Transport	3,0–48,0	3,8–37,8
Servicii culturale	2,1–33,3	2,4–23,9
Igienă personală	2,8–45,0	–
Servicii de reparare și întreținere	1,2–18,7	–
Cheltuieli cu locuința*	9,5–150,0	13,8–137,2
Cheltuieli pentru medicamente**	1,3–20,7	2,3–22,9
Cheltuieli cu lucrările agricole	10,9–173,4	–
Fond de siguranță	9,1–145,0	–
Diverse (educație, hoteluri, cafenele, alte produse și servicii)	–	3,4–33,8
Total	100,0–1 588 lei	100,0–994,4 lei

* La capitolul cheltuieli cu locuința au fost incluse și cheltuielile de poștă și telecomunicații, respectiv cheltuieli pe articolele de papetărie.

** La capitolul cheltuieli cu medicamente au fost introduse valorile INS referitoare la cheltuielile medii lunare pe gospodărie cu medicamente de uz uman – Tab. 28/p. 66 *Cheltuieli pentru cumpărarea de mărfuri nealimentare, pe categorii de gospodărie*, în trim. III 2009, *Veniturile și consumul populației*, trim. III 2009, INS, București, 2010. Sursa: Datele INS au fost culese din *Buletinul Veniturile și consumul populației*, trim. I, 2010, tab.14/p.41.

**Puterea de cumpărare a bunurilor și serviciilor de pe piață declarate de respondenții din cercetarea *Diagnoza calității vieții*,
în raport cu coșul minim de consum decent (MD) și coșul de subzistență (MS), pentru anii 1994, 1999, 2006, 2010,
pentru o persoană**

Anii	1994 (lei vechi)	1999 (lei vechi)	2006 (lei noi)	2010 (lei noi)
1. Media cheltuielilor totale de consum declarate de o persoană din mediul urban	82 220	801 442	327	562
2. Media cheltuielilor totale de consum declarate de o persoană din mediul rural	–	–	216	390
3. Minimul decent de trai calculat pentru o persoană din mediul urban	149 139	1 600 018	494	629
4. Minimul de subzistență calculat pentru o persoană din mediul urban	67 499	947 189	385	488
5. Minimul decent de trai calculat pentru o persoană din mediul rural	–	–	429	546
6. Minimul de subzistență calculat pentru o persoană din mediul rural	–	–	353	450

**Puterea de cumpărare a bunurilor și serviciilor de pe piață declarate de respondenții din cercetarea *Diagnoza calității vieții*,
în raport cu coșul minim de consum decent (MD) și coșul de subzistență (MS), pentru anii 1994, 1999, 2006, 2010,
pentru două persoane**

Anii	1994 (lei vechi)	1999 (lei vechi)	2006 (lei noi)	2010 (lei noi)
1. Media cheltuielilor totale de consum declarate de o familie de două persoane din mediul urban	141 429	1 647 897	565	771
2. Media cheltuielilor totale de consum declarate de o familie de două persoane din mediul rural	–	–	453	706
3. Minimul decent de trai calculat pentru două persoane din mediul urban	268 449	3 105 111	940	1 199
4. Minimul de subzistență calculat pentru două persoane din mediul urban	148 747	1 597 000	731	933
5. Minimul decent de trai calculat pentru două persoane din mediul rural	–	–	812	1 037
6. Minimul de subzistență calculat pentru două persoane din mediul rural	–	–	669	851

**Puterea de cumpărare a bunurilor și serviciilor de pe piață declarate de respondenții din cercetarea *Diagnoza calității vieții*,
în raport cu coșul minim de consum decent (MD) și coșul de subzistență (MS), pentru anii 1994, 1999, 2006, 2010,
pentru trei persoane**

Anii	1994 (lei vechi)	1999 (lei vechi)	2006 (lei noi)	2010 (lei noi)
1. Media cheltuielilor totale de consum declarate de o familie de trei persoane din mediul urban	206 804	2 346 356	734	1 106
2. Media cheltuielilor totale de consum declarate de o familie de trei persoane – cuplu cu un copil – din mediul urban	213 928	2 297 997	745	946
3. Media cheltuielilor totale de consum declarate de o familie de trei persoane din mediul rural	–	–	675	872
4. Media cheltuielilor totale de consum declarate de o familie de trei persoane – cuplu cu un copil – din mediul rural	–	–	677	843
5. Minimul decent de trai calculat pentru trei persoane din mediul urban	357 933	3 842 782	1 288	1 640
6. Minimul de subzistență calculat pentru trei persoane din mediul urban	209 997	2 247 892	999	1 272
7. Minimul decent de trai calculat pentru trei persoane din mediul rural	–	–	1 114	1 419
8. Minimul de subzistență calculat pentru trei persoane din mediul rural	–	–	917	1 168

**Puterea de cumpărare a bunurilor și serviciilor de pe piață declarate de respondenții din cercetarea *Diagnoza calității vieții*,
în raport cu coșul minim de consum decent (MD) și coșul de subzistență (MS), pentru anii 1994, 1999, 2006, 2010,
pentru patru persoane**

Anii	1994 (lei vechi)	1999 (lei vechi)	2006 (lei noi)	2010 (lei noi)
1. Media cheltuielilor totale de consum declarate de o familie de patru persoane din mediul urban	239 426	2 592 897	818	1 379
2. Media cheltuielilor totale de consum declarate de o familie de patru persoane din mediul urban – cuplu cu doi copii	240 423	2 490 567	826	1 205
3. Media cheltuielilor totale de consum declarate de o familie de patru persoane din mediul rural	–	–	756	1 112
4. Media cheltuielilor totale de consum declarate de o familie de patru persoane din mediul rural – cuplu cu doi copii	–	–	777	1 174
5. Minimul decent de trai calculat pentru patru persoane din mediul urban	447 416	4 803 577	1 535	1 953
6. Minimul de subzistență calculat pentru patru persoane din mediul urban	190 509	2 912 196	1 192	1 516
7. Minimul decent de trai calculat pentru patru persoane din mediul rural	–	–	1 329	1 686
8. Minimul de subzistență calculat pentru patru persoane din mediul rural	–	–	1 094	1 392

**Puterea de cumpărare a bunurilor și serviciilor de pe piață declarate de respondenții din cercetarea *Diagnoza calității vieții*,
în raport cu coșul minim de consum decent (MD) și coșul de subzistență (MS), pentru anii 1994, 1999, 2006, 2010,
pentru cinci persoane**

Anii	1994 (lei vechi)	1999 (lei vechi)	2006 (lei noi)	2010 (lei noi)
1. Media cheltuielilor totale de consum declarate de o familie de cinci persoane din mediul urban	255 954	2 861 792	917	1 608
2. Media cheltuielilor totale de consum declarate de o familie de cinci persoane din mediul urban – cuplu cu trei copii	225 653	2 881 303	975	1 310
3. Media cheltuielilor totale de consum declarate de o familie de cinci persoane din mediul rural	–	–	885	1 361
4. Media cheltuielilor totale de consum declarate de o familie de cinci persoane din mediul rural – cuplu cu trei copii	–	–	773	1 431
5. Minimul decent de trai calculat pentru cinci persoane din mediul urban	521 965	5 604 458	1 783	2 272
6. Minimul de subzistență calculat pentru cinci persoane din mediul urban	323 745	3 475 859	1 387	1 766
7. Minimul decent de trai calculat pentru cinci persoane din mediul rural	–	–	1 541	1 960
8. Minimul de subzistență calculat pentru cinci persoane din mediul rural	–	–	1 271	1 616

BIBLIOGRAFIE

1. Barbu, Gh., *Nivelul minim de trai – concept și instrument operațional în realitatea românească*, în „Revista Calitatea Vieții”, nr. 3–4, 1992.
2. Mărginean, I., Bălașa, A., (coord.), *Calitatea vieții în România*, București, Editura Expert, 2003.
3. Mihăilescu, A., *Puterea de cumpărare a diferitelor categorii de venituri – salariul mediu net, salariul minim, alocațiile pentru primul și al doilea copil, pensia medie de asigurări sociale de stat și pensia medie de stat din agricultură – în perioada 1990–2008*, în „Revista Inovația Socială”, nr. 1–2, 2010.
4. Mihăilescu, A., *Nivelurile minime de trai în condițiile actuale în mediul urban*, în „Revista Calitatea Vieții”, nr. 1–2, 2001.
5. Mihăilescu, A., *Nivelurile minime de trai decent și de subsistență în România în mediul rural*, în „Revista Calitatea Vieții”, nr. 1–4, 2002.
6. Mihăilescu, A., *Dinamica principalelor categorii de venituri și consumul populației, în ultimii 20 de ani*, în „Revista Inovația Socială” nr. 3–4, 2010.
7. Mihăilescu, A., *Coșul de consum al populației României*, București, Editura Expert, 2012.
8. Stanciu, M., Mihăilescu, A., *Starea sărăciei din România în context european*, Raportul social al ICCV, nr. 4, București, ICCV, 2011, disponibil online la www.iccv.ro/node/277.
9. Zamfir, C., Ilie, S., Stănescu, I., (coord.), *Raportul social al ICCV După 20 de ani: opțiuni pentru România*, Academia Română, INCE, ICCV, București, 2010.
10. Zamfir, C., (coord.), Ilie, S., Stănescu, I., Scutaru, C., Zamfir, E., *Raport social al ICCV România: răspunsuri la criză*, Academia Română, INCE C. Kirițescu, ICCV, București, 2011.
11. Zamfir, C., (coord.), *Dimensiuni ale sărăciei*, București, Editura Expert, 1995.

The article gives us a true picture of the purchasing power of goods and services from the market. The incomes of many types of customers, such as: persons, families, households are a good indicator to measure the cost of living in rural areas.

*The Research Institute for the Quality of Life uses to measure the poverty the normative method, which is based on consumption. The quantity and quality of products are established by the specialized studies, and do not depend on the consumption levels recorded in time, but on the development and every day manifestation of persons in their family or outside. We calculated two consumer baskets: the consumer basket related to the **decent minimum standard of living, and the subsistence level consumer basket**. The differences between the decent and the subsistence level consumer basket derive from the fact that it is necessary to subtract some expenditures in determining this subsistence level, like: expenditures for cultural services, mail and telecommunications, etc.).*

We monitored the different types of families in rural areas: active persons working in agriculture, and, also, the pensioners. We used equivalence scales, in order to calculate the expenditure per household member. The consumer basket is a tool to measure the level of poverty of the people from rural areas. The development of rural services is an opportunity to create jobs and, also, a condition which allows increasing the income of the rural population. The cost of living for the rural households with one or more members was far below the cost of living of the urban households with similar structure. Many rural households have resources below the minimum requirement for a decent living standard, as well as below the minimum subsistence standard established by the normative method.

Keywords: *incomes, consumer basket, the decent minimum of living and the subsistence minimum.*

*Primit: 14.03.2013
Redactor: Ioan Mărginean*

Acceptat: 10.05.2013